

Johann Fecht   Nicolaus Norby

Exercitium Historico-Theologicum De Hierarchia Ecclesiastica

Rostochii: Weplingius, [ca. 1696]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn74091006X>

Druck   Freier Zugang

RU theol. 2.Dez. 1696

Fechtius, Joh. /B

Y. M. M. M.
Q. F. F. Q. S.

EXERCITIUM HISTORICO-
THEOLOGICUM

DE

HIERARCHIA
ECCLESIASTICA.

QVOD

EX BENEVOLO VENERANDÆ IN CELEBERRIMO AD
WARNUM ATHENÆO FACULTATIS THEOLOGICÆ INDULTU,
PRÆSIDE

VIRO MAGNIFICO, SUMME REVERENDO
AMPLISSIMO EXCELLENTISSIMOq,

DN. JOHANNES FECHTIO

SS. THEOL. DOCTORE ET PROFESSORE LONGE
CELEBERRIMO, CONSISTORII MEKLENBURGICI DUCALIS ASSESSO.
RE GRAVISSIMO, DISTRICTUS ROSTOCHIENSIS SUPERINTENDEN.
TE MERITISSIMO, FACULTATIS THEOLOGICÆ h. t. DECANO
ADMODUM SPECTABILI, EVERGETA AC PATRONO
QVOVIS OBSEQVII CULTU ÆTATEM
DEVENERANDO,

AD D. 2 DEC. 95. LOCO ET TEMPORE SOLITIS
PLACIDÆ BONORUM DISQVISIONI MODESTE EXHIBET

NICOLAUS NORBY,

OL. FIL. GOTHL. SVECUS.

ROSTOCHII,

Typis JOH. WEPPLINGII, Acad. Typogr.

1696

Historiam Civilem, quæ flumen orationis auream fundenti Tullio testis temporum audit, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ & nuntia veritatis, (a) magna esse utilitate nec jucunditate minori, extra controversia aleam positum est, certè esse debet. Hujus verò præstantia ut ut magna sit atque insignis, tantatamen non est, ut ad Historiam Ecclesiasticam, cujus est res cedro dignissimas inde usq; ab Apostolorum temporibus recensere ac depromere fastigium, assurgat. Quidquid enim Civilis Historia utilitatis habet, id majori cum fructu hic conjunctum reperire licet, sive objectum, sive exempla rerum gestarum, sive virtutum spectacula respicias, judice Viro Summo Laurentio Norrmanno, Professore Upsaliensi longe celeberrimo. (b) Cum sit autem campus, in quo possit exultare oratio, in hasce nunc angustias Historiæ Ecclesiasticæ laudes compellimus. Quorsum verò ea, quæ attulimus, eant, cuiusvis in proclivi est videre, ut scilicet substrata materia ex illustri suâ sede aliquid commendationis accedat. Nam non pauca fateor mihi arrisisse diversi generis argumenta & utilitatis & jucunditatis laude neutiquam defraudanda, vicit tamen præsens ex Historiæ Ecclesiasticæ penu depromptum. Dum ergò nobis jacta est alea, bonorum duntaxat vena hallucinationibus nostris est exoranda, quâ, ut spes est, impetratâ, Momis placere diffidimus. Et ὅς τις ὄντων ἡ ἀρετῶν ἀιδάται. ἔτ ἀνέχων. (c)

(a) l. 2. de Oratore Edit. Lambin. p. m. 202. (b) Colleg. priv. in Historiam Eccl. c. ἀνεδίτη. (c) Theogn.

§. 1.

Vox Hierarchie in Græcia oriunda accivitate Latinâ procedente tempore donata lacris usibus inserviens illum ordinem significat, qui consistat ex Episcopis, Presbyteris ac Ministris, non ordine tantum sed gradibus à se invicem distinctis, quo sensu etiam nos nunc illâ accipimus, (a) nisi generali ejus significatione, quâ quemvis sacrum inter homines ordinem potest denotare. Eâ autem notione intellecta satis acres experta est impugnatores, arrogantiam sibi objicientes, quemadmodum nihil, ut in proverbio est penes Comicum, tam bene dictum, quin malè narrando possit depravari. At neq; veterum neq; recentiorum auctoritate destituitur. Illos ut mittamus, ex hisce præter D. D. Gejerum, (b) Virum ob præclara sua *ἔργα* immortalilaudè afficiendum, cui hanc vocem reperias usurpatam, vadamonium ejus suscipit Joh. Chr. Becmannus, cujus sub hac inscriptione eruditissima extat Dissertatio. (c). His etiam jungimus Polyhistora Laur. Nørrmannum, & id vocis crebrius usurpantem. (d) Si autè dicas eam e pomœriis Ecclesiæ Christianæ eo nomine eliminandam, quod, teste Budæo, paganismo suos debeat natales, id aliquid nihil est: quid enim, quæso, vocabulo Theologiæ, quid aliis fiet, quæ relictis suis sedibus in civitatem Christianam commigrarunt?

§. 2. Nequæ vero tenebræ oborirentur ex officiis Scholasticorum (famosi istius hominum generis, quod de sordibus Theologiæ adpersis ubivis malè audire videas)

Eccle.

(a) *Becm. Nois. Dign. Illustr. Disp. XII. §. 1. p. m. 315.* (b) *Comm. 2. in Psalm. 80. 10. p. m. 1473.* (c) *Diss. cit.* (d) *loc. cit.*

Ecclesiastica vocem in inscriptione addidimus. Nobis enim haut probatur triplex iste Hierarchiæ chorus, quem dicti homines pro sua quidvis fingendi libidine sunt architectati. Esse quoddam Angelorum *ἰερωσύνη* aliud alio superius dicas licet, non modo non repugnantibus, verum & approbantibus nobis: eo enim nos ducere videntur sacra Oracula, quæ *ἱερωσύνη, ἀποστολική, ἐπισκοπική* commemorant, (a) exinde tamen, quod Scholasticis arridet, nec quicquam conficiet. Sed hæc, quæ nostri non sunt instituti, ad alios discutienda mittimus, ad ea, quæ rem ipsam tangunt, festino, quod ajunt pede properaturi.

§. 3. Apostolos, ut ab iis fiat initium, nulli certæ affixos fuisse sedi, sed per totum, quæ patet, terrarum orbem fuisse profectos (sive id per pactum, (b) sive ut nonnullis creditur, per sortem, (c) sive denique, quæ aliorum sententia est, per Spiritus Sancti ductum in has illasve oras (d) contigerit) notius est, quam ut demonstratione egeat. Hisce igitur uti ex æquo Ecclesiæ cura fuerat demandata, (e) ita eodem gaudebant omnes dignitatis gradu. Ut frustra sint Pontificii, qui invitâ sacrâ paginâ, *ἡμεῖς ἐκ τοῦ Πέτρου* in reliquos Apostolos eunt vindicatum. Posse huic Apostolorum coronæ, uti Patribus salutatur, nonnihil concedi haut inviti largimur, sive id dare libuerit ætati, sive alii prærogativæ. Si enim Andream demas, reliquos creditur omnes ætate superavisse, ut taceam, quod nomine totius Collegii aliquoties verba fecerit, (f) præcipuorumque Christi miraculorum extiterit spectator, (g) Hæc tamen prærogativa

A 3

tivæ

(a) Col. 1, 16. Eph. 1, 21. 1. Petr. 3, 22. *Ἐ* qui allegantur apud D. D. *Quæ-
sedium Syst. Theol. T. 1, p. m. 481. b.* (b) ex Gal. 2, 9. (c) Euseb. 1, 3. *Hist.
Eccles. Cap. 1. p. m. 46.* (d) vid. exemplum Philippi Act. 8, v. 39. (e)
Job. 20, v. 21. Matth. 28, v. 19. (f) *vs. Matth. 16, 16.* (g) *Matth. 17, v. 1.*

tivæ (quas ad numerum tricenarium cum quinario extendit Bellarminus, (a) eò non valent, ut insigniorem præ reliquis ἀξιώματ^ς gradum Petro nostro conferant concipientē. Alias enim non rectè atque ordine egisset *Jacobus*, quem in Concilio Hierosolymitano reliquorum nomine fuisse locutum, testis est Lucas ἀξιωματ^ς. (b) Pari ratione neque ὁ πρῶτος observatum fuisset *Paulo*, si se majorem coram Ecclesiâ tam aërter increpuiisset, (c) nec æquo id animo excepisset Petrus, nisi tenovisset esse duntaxat συμπεροβύπερον. (d) Si porrò ad Historiam Ecclesiasticam Primorum Seculorum descenditur, facilius ex pumice aquam, quam inde Petro ὑπεροχῆς elicias. Audiamus seculi Tertii Patrem Cyprianum: *Hoc utique, inquit, erant ceteri Apostoli, quod Petrus fuit, pari consortio præditi, & honoris & potestatis. Item Episcopatus unus est, cuius in solidum pars tenetur. Et Christus ex æquo omnibus dixit: Quotiescunque remiseritis &c.* (e) Et in ipsâ Româ diu fuit observatum, quod in sigillis Pontificum Romanorum Paulo dextrum habente latus, Petrus sinistrum occupet, (f) quæ de re Jesuita quidam longam laciniosamq; conglomeravit Dissertationem. Rursus Episcopatum Petri Pontificii crepant, at illud μίσα λίσαι ἀτιμία. Fuisse Petrum Romæ, sunt qui inficias eunt tam ex nostratibus, quam ἐξ ἀλλοφύλων. Nam præter D. Brochmandum (g) & D. Enevaldum Svenonium (h) id ipsum, præeuntibus Centuriatoribus

(a) Lib. 1. de Rom. Pont. Cap. 17. seqq. apud M. Anton. de Dominis de Rep. Eccl. l. 1. c. 9. (b) Act. 15. 13. (c) Gal. 2. 11. (d) 1. Petr. 5. 1. (e) apud Chemm. Exam. Conc. Trident. p. 397. a. conf. Chrysost. Hom. 47. in Matth. (f) Vid. M. Anton. de Dominis De Republ. Eccles. L. 4. c. 11. n. 12. (g) Syst. Theol. T. 2. Loco de Pont. Rom. Sect. 2. p. 803. (h) in libro, qui inscribitur Babylon. Magna Ruens.

toribus Magdeburgensibus, Lucæ Osiandro tam parenti (a) quam filio (b) videas negatum, pollicem iis premente in magno & subacto opere Guilielmo Wittakero. (c) Hosce verò si quis cum D. Strauchio (d) in defectu peccare, asseruerit, me contradicentē non habebit. Placet interim iudicium Chemnitii Theologi incomparabilis: *Magna sunt, inquit, inter eruditos contentiones: An Petrus Romæ fuerit, quo tempore eò venerit, & quam diu ibi fuerit. Et fuisse ipsum Romæ omnes Historici consentiunt.* (e) Cui $\delta\mu\psi\eta\Phi\Theta$ est Celeberrimus Norrmannus, Præceptor noster longè honoratissimus; *Usq; ad eò inquit, multà sunt testimonia Antiquitatis, ut si ea in dubium vocare velimus — tum uno spiritu disflare possumus, quicquid de Historiâ sacrâ & exoticâ adferatur.* (f) Demus igitur Petrum Romæ fuisse: demus & ibi martyrio adfectum, at fuisse ibi per 15 annos Episcopum constanter negamus.

§. 4. Sed è diverticulo in viam. Cum Apostolis obeundus esset orbis, in partes vocatis viris Apostolicis Presbyteros $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\omicron\upsilon\varsigma$ constituerunt. (g) Per Viros autem Apostolicos strictè sumtâ voce, uti nobis accipitur, Apostolorum solummodo Auditores, latius vero manante vocis significatu etiam Episcopi, quos ante Synodum Nicænam orbis Christianus habuit, denotabantur, (h)

§. 5. Sed ad Presbyteros revertendum, de quorum nomine pauca dicemus. $\pi\epsilon\iota\sigma\beta\upsilon\Theta$ vocem Græcis nem

(a) Epit. Cent. Magdeb. (b) Enchiridion contra Pontificios p. m. 79. (c) De Pontifice Romano. (d) Histor. Eccl. M. S. (e) Harm. Evang. c. 50. p. 277. citante $\pi\omega\upsilon\alpha\pi\iota\sigma\tau\eta\varsigma$ Gerbardo Comm. in 1. Epist. Petri p. 864. (f) Colleg. M. S. Conf. M. Ant. de Dominis De Republ. Eccl. L. 4. c. 1. n. 2. (g) Tit. 1. 5. Act. 14. 23. (h) V. Recheub. in Appendice ad Formulam Concordiæ p. m. 42. Med.

nem denotare cuiuslibet notum, qui vel primoribus, quod dicitur, labris Græcas literas degustavit. Cum autem in antiquis sit sapientia, & in multo tempore prudentia, (a) hinc factum, ut Seniorum nomen in dignitatis titulum abierit. Singularem Jacobo post fata præstitum honorem narraturus Moses, omnes ἱερεῖς domus Pharaonis, & omnes ἱερεῖς terræ Ægypti in unum coactos fuisse commemorat. (b) Alia ut exempla præter vehar, de quibus D. D. Gejerus (c) & Joh. Seldenus (d) poterunt conveniri.

§. 6. Primitivæ igitur Ecclesiæ Pastoribus, parè gaudentibus auctoritate, Presbyterorum nomen honoris ergo tributum fuit, qui & ipsi titulo non minus specioso Episcoporum nomine veniebant. Ignoscant nobis Tridentini Patres, quod Scripturæ id asserenti (e) credamus, sibi què servent brutum suum fulmen in Conliabulo suo vibratum: *Si quis, inquit, dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores, anathemasis.* (f) In Epiphaniæ vero auctoritate, qui hæresis dicam Aerio eo nomine scripsit, quod Presbyterum ab Episcopo nihil differre, asseruisset, (g) non est quod quis cupiat delitescere. Is enim $\kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\upsilon\sigma\epsilon\iota\ \mu\epsilon\nu,\ \kappa\alpha\iota\ \alpha\sigma\epsilon\beta\eta\ \lambda\acute{\epsilon}\gamma\alpha,\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \eta\ \alpha\iota\lambda\iota\alpha\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \alpha\sigma\epsilon\beta\acute{\iota}\alpha\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \lambda\acute{\epsilon}\gamma\alpha,$ ut Socratis verbis in re non dissimili paululum inflexis utamur. Deinde auctoritatem auctoritati opposituri Hieronymum producimus, discrimen dictum non sine stomacho

(a) Job. 12. 12. conf. Ezech. 7. 26. 1. Reg. 12. 6. seq. (b) Gen. 50. 6. seq. (c) In Psalm. 105. v. 22. (d) l. 1. Syned. p. 549. (e) Conc. Trident. Cap. 4. de Sacram. Ordinis Canon. 7. (f) Vit. Tit. 1. 5. Act. 20. 17. & ejusdem capit. vers. 28. conf. Chemnitii Exam. C. T. p. m. 419. seq. Beeman. Notit. Dignit. p. m. 322. Cunr. Dieterici N. T. Illustram. p. m. 310. D. Quenstedt. Syst. T. 4. 409. & Antiqq. Bibl. p. 84. seq. Osiander in Refutatione. 8. proposit. Costeri. p. m. 42. Cundisus in Hutterum p. m. 929. Sc. Sc. (g) Conc. Trid. c. 4. de Sacram. ordinis can. 7. (g) apud Chemnitium. Ex. Conc. Trid. p. m. 420. a.

cho plurimis in locis impugnantem, quorum unum transcribere non pigrabor. *Idem erat, inquit, Presbyter, qui & Episcopus, & antequam Diaboli instinctu studia vel schismata in Religione fierent, & diceretur in populis: Ego sum Pauli, ego sum Apollo, ego autem Cepha, communium Presbyterorum consilio Ecclesia gubernabantur. Postquam autem unusquisque eos quos baptisaverat, suos esse putabat, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris superponeretur omnibus & Schismatum semina tollerentur.* (a) Hæc Hieronymus.

§. 7. Distinctionem igitur graduum Episcopos inter Presbyterosque; prima tempora non videre. Si nomen duntaxat Episcoporum venamur, eâ, fateor, notione, quæ in Sacris Literis usurpatur, frequenter fatis, in significatione verò *ἱερωσύνης* nunquam reperies. Procedente verò tempore nomina que prius erant communia, (Presbyteri & Episcopi) sunt divisa. *Quæ distinctio nominum mox divisionem atque distinctionem munerum quorundam invexit.* (b) Qui enim spiritus tempore persecutionis veluti nidulabantur, diutius non poterant compefci. Quamquam autem aliquo temporis tractu ordinatio Ministrorum, eorundemque à munere remotio, Episcopum tantum non à Presbytero discerneret, ad *negotia* tamen majora successu temporis magis magisque deventum. Cœperunt etiam Episcopi negotiis secularibus immisceri, contentiones disceptando civiles: Unde jus Canonicum nostris moribus ad Civile Jus pertinentia non pauca habere observes. Cave tamen credas, invitis Imperantibus Episcopos hisce se partibus ingessisse, contrarium enim publica edicta testantur: *Si qui (verba sunt Arcadii Imperatoris ad Eutyichianum) ex consensu apud sacra legis Antistitem litigare voluerint, non vetabuntur, sed experi-*

B

experi-

(a) apud Beerman. *Notis. Dign. l. c. p. m. 323. Add. suffragia Irenæi, Origenis, Augustini & Ambrosii apud M. A. de Dominis de Rep. Eccl. l. 2. c. 3. n. 22. & Blondell. Apolog. pro sententiâ Hieronymi.* (b) D. Quenst. *Aniq. Bibl. & Ecclesiast. p. 76*

*experientur illius incivili duntaxat negotio more arbitri p^{ro}ve
te residentis iudicium. (a) Hæc ille.*

§. 8. Episcoporum factâ nonnullâ mentione,
ad Chor-Episcopos quoque quam celerrimè lustrandos
invitatur. Præpositis sanè nostris hi erant quam similes,
pagis enim ruralibus (unde & iis nomen hæsit) è Presby-
terorum cœtu communibus suffragiis erant præfecti, ce-
teris Presbyteris majores, solis autem oppidorum
Episcopis, quibus administrationis reddenda erat ratio,
inferiores. Episcoporum igitur munus uti Chor-Episco-
porum dignitate antestabat, ita de eo quoque non rarò al-
tercationes contentionesque extitisse, Gregorii Nazian-
zeni (b) Basiliique Magni, cum aliis dimicantium, exem-
plo edocemur.

§. 9. Hæc igitur jurgia Archi-Episcopis seculo
quarto occasionem dedere, quorum originem an rectè
à seculo usque Primo arcessant non nulli Historiæ Eccle-
siasticæ Scriptores, breviter dispiciamus. Ad epistolam
Clementis Jacobo scriptam provocatur, Metropolitanos
seu Archi-Episcopos nominantem. Si verò uspiam,
hic certè, Davus pro Hero, & Clementaster quispiam,
ut cum Danhawero loquar, pro Clemente loquitur. (c)
Nimirum Pontificii ex seculo octavo Mercatorem sup-
posuere, qui per suam de Petri morte narrationem Jacobo
jam pridem defuncto factam, omnem apud eruditos fidem
penitus decoxit. Et quanquam benignos satis nactus
sit causæ suæ vindices, Baronium puta & Bellarminum,
εσαληλαγλω nominis Jacobi pro Simeone commentos, tan-
tum tamen abest, ut sic laboranti succurrant, ut potius
omnium cachinnis ludibriisque exponant. Nec deest
alia

(a) *Conf. D. Quenst. l. c. add. Hist. Trip. l. 1. c. 9. (b) apud Thomam
Magistrum (c) vid. M. Ane. de Dominis de Republ. Eccl. l. 3. c. 1. n. 2. conf.
Caspar, Zieglerus de Episcopis Lib. 1. cap. 4. §. 3. seqq.*

alia, quæ ipsi fidem derogat, narratio, successisse videlicet in locum Archiflaminum Metropolitanos Patriarchasque. *At quomodo hac dicere potuit verus Clemens, vivens inter ipsos gentiles? Et non modo Clementis ætate, sed 300. annis post Clementem superstites adhuc erant Archiflamines.* (a) Quando igitur nonnulli Metropolitanos Seculo Primo transcribunt, id sine notâ *ἱερολογίης* transmittendum non est.

§. 10. Hierarchiam porrò Ecclesiasticam Seculum Quintum auxit novo ordine Patriarcharum, quorum nomen dignitatem antiquitatemque breviter juverit lustrasse. Quod ad illud attinet, *δοτῆρς πατριᾶς*, non *δοτῆρς πατρῶς* (b) est progeneratum, vique vocis familiæ Ducem, usu verò Veteris Testamenti non solos *καὶ ἰσραὴλ* sic dictos Abrahamum, Isaacum &c. sed uti exemplo filiorum Jacobi hoc nomine venientium patet, (c) illustri familiæ principem, Ecclesiasticis denique Scriptoribus primum in Metropolitanis designat. Scilicet cum Roma, Alexandria, Antiochia & Byzantium non urbes, sed orbem repræsentare viderentur, (d) plus auctoritatis harum urbium Antistitibus præ reliquis est delatum. Quibus quod etiam accesserit sedes Hierosolymitana, non splendor urbis, utpotè Sec. I. Anno 71. vel circiter excidium passæ, sed intuitus veteris prærogativæ effecit. Hic enim sedem tempore Veteris Testamenti Ecclesia Dei fixerat, hic in Novo vitam Sanctissimus Jesus transegerat, docuerat, Apostolicamque Ecclesiam instituerat, unde illa inter hanc sedemque Romanam de primatu nata contentio. Et certè si mortibus piorum,

B 2

quid

(a) *Ampl. Normanus loc. cit.* (b) *Caspar. Zieglerus de Episcopis Lib. 1. c. 5. §. 1.* (c) *Act. 7. 8.* (d) *Vid. Hegesippum Juniores De excidio urbis Hieros. l. 3. c. 5. apud Mar. Ant. de Dominis, De Republ. Ecclesiastica L. 3. cap. 10. p. 813.*

quidpiam tribuitur, in nullâ Ecclesiâ, quod sedi oppo-
natur Hierosolymitanæ, reperias, quippe quæ ipsius Sal-
vatoris, Jacobi, plurimumque aliorum vidit martyria.
Eat nunc Papa Romanus, Petrique & Pauli martyria ja-
ctet: eat nunc Victor, sibi que primas præ Orientalibus
vindictet.

§. II. Sed ad Patriarchatum Alexandrinum regre-
dimur, seculone Quarto an Quinto transcribendus sit & vi-
suri. Prior sententia quamvis & multis & magnis non
destituatur Patronis, ejus tamen fundamenta indubia ad
hucdum desideramus. Fit, fateor, apud Socratem (a) men-
tio Patriarcharum, fit item apud Nyssenum aliosque Se-
culi Quarti Scriptores, inde tamen veros fuisse Patriarchas
necquicquam conficies. Fuit enim tum temporis usu
receptum, Metropolitanum quemlibet hoc nomine ap-
pellare, non aliter atque Gregorius Nazianzenus
omnes 150. Patres in Concilio Constantinopolitano co-
actos, licet unus tantum Nectarius propriè talis adesset,
hoc nomine est dignatus. (b) Nec juvat hic Vo-
piscus, cujus hæc sunt verba: *Ipse ille, inquit, Patriarcha
cum Ægyptum venerit, cogitur adorare Serapidem & Christum.*
Ad quæ verba videantur Casaubonus & Salmasius, (b) At
ibi certe Casaubonum in Casaubono, Salmasiumque in Sal-
masio duplici nomine desideramus, uno quidem, quod
nullus apex adsit de Patriarcha Alexandrino, altero, quod
propriam voci Patriarchæ tribuant significationem. Pri-
oris sententiæ jugulum hic mucro petit, quod de Alexan-
drino dici non possit, eum venisse in Ægyptum, ubi com-
morabatur. Deinde, quomodo is suâ sponte non adora-
ret Christum, cujus cultum aliis instillabat & Videntes
hoc

[a] vid. *Hist. Trip. l. 9. 13. p. m. 508.* (b) videatur *Canon. 2. Synodæ
Constantinensis & Canon 20. Synodæ Nicænæ.* (c) in *Notis ad Vopiscum.*

hoc Viri summi Scaliger, Jacobus Gothofredus, Seldenus & Spanhemius, à Casaubono-Salmasianâ opinione facti sunt alieni, quibus Ducibus non Alexandrinum sed Judæorum Patriarcham intelligendum esse asserimus. Propriam verò, quam hic tuebatur Salmasius, vocis Patriarchæ significationem ipse postmodum subruit suâ, quam alio in loco cecinit, *παλιωδία*, (a)

§. 12. Sed his missis, quæ remotiorum fuere temporum, trium nostræ ætatis magnarum, uti vocantur, Religionum, Pontificiæ puta, Reformatae & Lutheranae Episcopos ad formam primitivæ Ecclesiæ exigemus. Neque enim minores illas Anabaptistarum, Socinianorum, Arminianorum aliorumque id genus sectas attingere lubet, eorum qui à Rom. communionem discesserunt, eorum in duas ferme æquales partes Lutheranorum & Reformatorum divisum sit.

(a) Quantum igitur ad Pontificem Romanum, personam ille civilem potius quam Ecclesiasticam gerit, quippe qui Principum ad instar in Romanam urbem cum agris in ripâ Tiberis, sive alteriorem sive citeriorem spectes, positus, in personas item & bona Ecclesiastica universæ Ecclesiæ Romanæ imperium exercet. Si quærat quæ illud titulo? donatio obtenditur Constantini Magni, quæ tamen partim ab Eusebii, Ruffini, Socratis, Theodoretii, Sozomeni, Euagrii, Orosii, Bedæ, Zonaræ, Pauli Diaconi & Onuphrii Panvini, qui vitam & res gestas Constantini Imperatoris & Sylvestri Pontificis annotarunt, partim Patrum Hieronymi, Augustini, Chrylostomi, Athanasii, Basilii, Ambrosii, Nazianzeni, Gregoriique Nyseni silentio, nec non Adversariorum, uti Vallæ, Aeneæ, Sylvii, Roberti Coci, ceterorumque confessione falsi-

B 3

tatis

(a) in Libro de Primatu Papæ Romani, (b) Puffend. De Monarchia Pont. Rom. p. m. 176.

tatis jam pridem est convicta. (a) Præterea in ditione Pontificis sunt Ducatus Beneventanus, nec non Ferraræ, Urbini Spoletiqve Ducatus, Anconæ Marchionatus, Bononia & Ravenna, Comitatus denique Avinionensis: singulæ terræ tam fertilitate magnâ quam incolarum frequentia commendabiles. Unde illa immensa vis reddituum Scriptoribus passim decantata, quæ propinquos etiam Papæ facit locupletari. De Sixto V. & Gregorio XV. commemoratur, illum Pontificatu quinquennali familiæ suæ ultra tres Ducatorum aureorum miliones, hunc autem mensium solummodo 25. regimine tres Scutorum miliones, morientem suis reliquisse.(b).

§. 13. Ceterum civile illud Papæ regimem in Ecclesiam eâ nititur hypothese, qua Clericos statuitur à potestate seculari esse exemptos; quod evicturi Papistæ Josephum & Davidem obtorto, quod dicitur, collo in sua castra trahunt. Factum enim Josephi omnem eminentis Ægypti terram **וְרָק נָדָמָה הַכֹּהֲנִים** (c) ad Clericos accommodant, cum nondum (verbis utor Tarnovii) (d) firmiter sit probatum, ibi voce **וְרָק נָדָמָה** intelligi Sacerdotes, quum præfides rectius intelligantur, ob subjectam materiam. (2) Illi sacerdotes erant idololatra, nisi ex jure natura velis argumentari & A minus ad magis, non ut vulgo fit, à pari. (3) non legis vigor, sed regis favor, non statutorum sed erat peculiaris Regis gratia & privilegium. Davidis vero effatum, quo Dei unctos tangere veramur, ad Sacerdotes trahunt, cum sermo hic sit (verba sunt Magni Gejeri) (e) non de Clericis N.

T. sed

(a) Vid. Disp. Mag. Henr. Alti Helmsf. A. 1661. Disp. Voëtii Vol. 11. Disp. n. IV. Becm. Notit. Dignit. p. m. 340. a. (b) Puffendorff. de Monarchia Pontificis Romani p. m. 133. seq. (c) Gen. 47. 22. (d) in cap. 1. Thren. p. 22. (e) Com. in Psalm. 105. 15.

*¶ sed Propbetis N. T. non potestate politica legibus conformi,
sed injusta violentiâ &c.*

S. 14. Si nunc Calvinianorum, vel ut omnium
libentissime cupiunt salutari, Reformatorum (a) Episco-
pos volupe fuerit lustrare, in doctrinâ quidem multum,
dignitatis verò ~~improxi~~ parum discriminis eos inter Pon-
tificiosque Episcopos invenire licet. Procerum enim no-
mine (*The Spiritual. Lords*) se appellari patiuntur Epi-
scopi Anglicani, sedesque suas in superiori domo Parla-
mentaria habent. De Cantuariensi & Eboracensi me-
moriam præditum est, utrumque titulo venire Primatis, ita
tamen, ut ille Primas totius Angliæ hic verò Primas Angliæ
solummodo nuncupetur. Ille omnes Duces, nisi sanguine
Regio oriundos, hic secundum à Ducibus locum occupans
omnes Comites præit, ille jus in ungerendi Regis, hic in ungeren-
dæ Reginæ habet. Abit quidem ab instituto hoc Episcopa-
li secundum exteriorem formam Calvinus, quippe qui Pres-
byterium quoddam, quod ceteris antestaret, in Ecclesia
Genevensi constituit. *Sed tamen re ipsa* (verba sunt Ce-
leb. Norrmanni) *quicquid Episcopus Pontificius sibi sumere so-
let, id sibi Calvinus sumsit, id Calvinus successor Beza, & ita por-
ro reliqui apud Genevenses Antesignani. Videlicet eadem pla-
nèratione, tujusmodi in re seculari habemus exemplum Cron-
wellii, qui jactavit se in radecennium id effecturum, quod
nullus Rex postea effecturus esset. Dixit autem se velle regnum
suscipere nomine Regis, sed Tutoris. Ubi autem regno potitus
est, non opinamur nostro seculo fuisse Tyrannum, quia vider-
etur ei, non βασιλεύς vel potius tyrannide Cronwellum hunc
superaverat, ita Reformatorum us genus, inspiratus est, ut qui-
dem dicant se formam proximam sequi Apostolorum temporibus,*
sed

(a) Vid. *Artificium Delile Mysticum* D. D. Srenon. p. m. lib.

(b) *loc. cit.*

sed meram quandam avdextio introducant in Ecclesiam Dei. (a)
 Exemplo esse potest & Independentium colluvies, quæ uti
 nullis certis cultus Divini formulis aut preceptis adstringi, nec
 ab ullo sive Ecclesiastico sive politico dependere imperio volunt, ita
 omnibus fanaticis tutissimum eo nomine per fugium præbent &
 ad licentiam fenestram aperiunt. (a) Nimirum iis contingit,
 quod Rhetorum Magister Jlocrates olim prodidit, *ἢ ἀρ-
 μάται τῆς ἡνίοχης διαβάλλοντα ἀπέτασεν Φίρεδου Διγεμαρταίου
 τῶν εὐφυνίων;* (b), ita ut ruptis pietatis humanitatisque re-
 pagulis cælum, quod ajunt, terræ misceant.

§. 15. Pro instituto denique nostro superest, ut
 Sveciæ, patriæ dulcissimæ, eiqve vicinæ Daniæ Episco-
 pos verbo attingamus. Hic ut ut sint, quæ primitivæ
 Episcopus Ecclesiæ ab hisce secernant, verbi gratiâ, gu-
 bernatio civilis, quam illis delatam fuisse constat, nu-
 merus deindè illorum auctior, (singulæ enim urbes ma-
 jores singulis gaudebant Episcopis) hos tamen tam fu-
 ga dominationis in clerum quam ponipæ secularis
 vitæque studium inculpatæ ad illos quam
 proximè facit accedere.

SOLI DEO GLORIA !

(a) loc. cit. (b) Gen. Puffendorff. *Introd. ad Historiam p. m. 271.* (b) orat.
ad Demonium paranesi XV. p. m. 66. seq.

NE quæ rudioribus hisce pagellis continentur, angustum nimis differendi
 campum pandere videantur, bina præsentis quodantenus affinia argu-
 menta, ad nutum Magnifici Excellentissimiqve Domini Præsidis, ex Theo-
 logiâ Polemicâ subjicere lubet
 COROLLARIA.

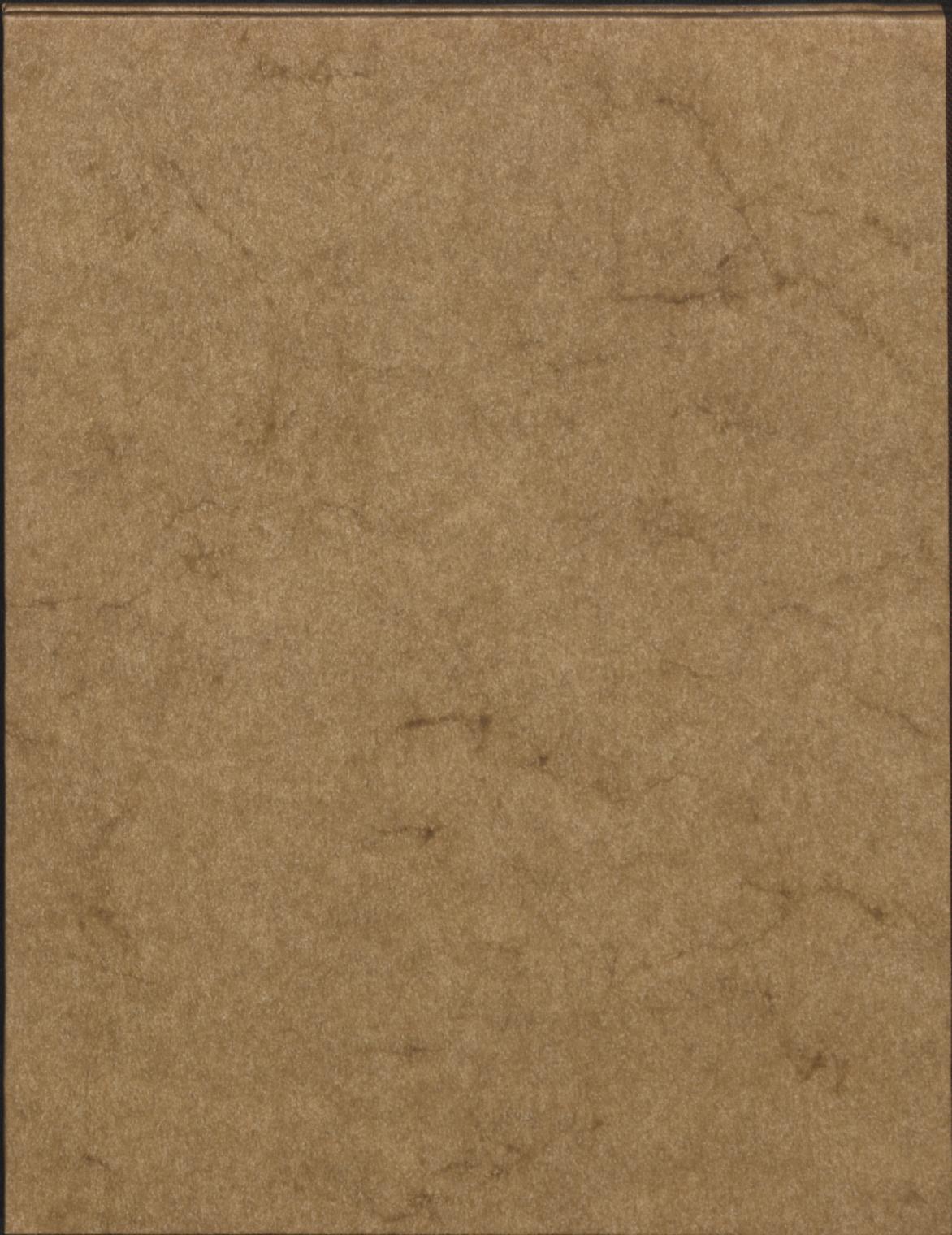
1. Sacra Oracula publicè enarrare & Sacramenta a Christo instituta
 administrare non nisi legitime vocatis licet. Rectè Aug. Conf. Art. 14.
*De ordine Ecclesiastico docent, (nostræ Ecclesiæ) quod nemo debeat in Ecclesia
 publicè docere aut Sacramenta administrare nisi ritè vocatus.*

2. Verum esse ecclesiasticum, quod in coetu Lutheranæ est, Ministerium
 & Pontificiis invitâ veritate negatur,

1. sed Propbetis v. T. non potestate politica
sed iniusta violentia &c.

S. 14. Si nunc Calvinianorum, v
labentissime cupiunt saluari, Reformatoru
pos volupe fuerit lustrare, in doctrinā qui
dignitatis verō ^{impoxi} parum discriminis
tificiosque Episcopos invenire licet. Proc
mine (*The Spiritual. Lords*) se appellari p
scopi Anglicani, sedesque suas in superior
mentaria habent. De Cantuariensi & E
moriae proditum est, utrumque titulo veni
tamen, ut ille Primas totius Angliæ, hic verō
solum modo nuncupetur. Ille omnes Duce
Regio oriundos, hic secundum a Ducibus lo
omnes Comites præit, ille jus inungendi Reg
dæ Reginæ habet. Abit quidem ab instituto
li secundum exteriorem formam Calvinus, q
byterium quoddam, quod ceteris antestari
Genevensi constituit. *Sed tamen re ipsa* (C
leb. Norrmanni) *quicquid Episcopus Pontificu*
let, id sibi Calvinus sumpsi, id Calvinus successor
ro reliqui apud Genevenses Antesignani. Vede
nè ratione, cuiusmodi in re seculari habemus
wellii, qui jacturavit se in radecennium id est
nullus Rex postea effecturus esset. Dixit autem
suscipere nomine Regis, sed Tutoris. Ubi aut
est, non opinamur nostro seculo fuisse Tyrannu
potētia & nū. Baotidna vel potius tyranniae C
superaverat, ita Reformatorum us genius, is sp
dem dicant se formam proximam sequi Apostolor

(a) Vid. *Artificium Delile Mysti um D. D. S*

(b) *loc. cit.*

